

Ny Bokin'i Daniela — Laharana Fahatelo

Fahitana Roa

Jeff Pippenger

2023-11-25

Amin'izao fotoana izao isika dia miresaka ny amin'ireo “fito heny” ao amin'ny Levitikosy toko faha-enina amby roapolo ao amin'ny bokin'i Daniela. Miafina amin'ireo izay nifidy hanakimpy ny masonry izany, nefa eo ihany kosa izany ho an'ireo izay maniry hahita. Hanomboka ao amin'ny Daniela toko faha-valo isika, ary amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo.

Ary reko ny masina iray niteny; ary hoy ny masina anankiray tamin'ilay masina izay niteny hoe: Mandra-pahoviana no haharetan'ny fahitana ny amin'ny fanatitra isan'andro sy ny fandikan-dalàna mampaharava, ka hanolorana ny fitoerana masina mbamin'ny antokon'olona hohitsakitsahina? Daniela 8:13.

Manomboka amin'ny teny hoe “ary tamin'izany” ilay andininy, ka mampiavaka ny fahitana momba ny tantara ara-paminaniana izay vao hitan'i Daniela tao amin'ireo andininy folo teo aloha. Ny andininy voalohany sy faharoa amin'ilay toko dia manondro ny taona nahazoan'i Daniela ny fahitana ary koa fa teo amoron'ny ony Ulai no nandraisany izany. Hatramin'ny andininy faha-3 ka hatramin'ny andininy faha-12, dia “mahita” ny fahitana momba ny tantara ara-paminaniana izy. “Ary tamin'izany” dia “mandre” fifanakalozan-kevitra any an-danitra izy, izay ahitana fanontaniana sy valiny. Ao amin'ny andininy faha-15, dia manomboka mitady ny hevitr'ilay fahitana momba ny tantara ara-paminaniana izay vao “hitany” izy. Tena ilaina ny mamantatra ny fahasamihafana misy eo amin'ilay fahitana izay “hitan'i” Daniela ao amin'ny andininy faha-3 ka hatramin'ny faha-12, sy ilay fifanakalozan-kevitra any an-danitra izay “reny”—fa fahitana roa samy hafa ireo.

Fa sambatra ny masonareo, satria mahita izy; ary ny sofinareo, satria mandre izy. Matio 13:16.

Ny fanontaniana ao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo dia hoe: “Mandra-pahoviana no haharetan'ny fahitana,” ary ny teny hebreo nadika hoe “fahitana” eo dia teny hafa noho ilay teny nadika hoe “fahitana” ao amin'ny andininy faha-enina ambin'ny folo.

Ary reko teo anelanelan'ny moron'i Ulai ny feon-dehilahy iray, izay niantso ka nanao hoe: Gabriela ô, ampahafantaro ity lehilahy ity ny hevitra ny fahitana. Daniela 8:16.

Amin'ny fandikana teny hebreo roa samy hafa ho amin'ny teny anglisy tokana hoe “vision”, dia nanjary “nafenina teo imason'ny rehetra” ny “impito” ao amin'ny Levitikosy faha-enina amby roapolo. Ireo mpianatra ny Baiboly izay afa-po amin'ny fitsirihana ambonin'ny tany fotsiny dia mihevitra ireo teny hebreo roa samy hafa ireo ho teny iray ihany, nefa manao izany amin'ny loza mitatao ho azy ihany izy.

“Tsy hahasoa firy ny mitsongo dia eny ivelany fotsiny. Ilaina ny fanadihadiana amim-pisainana sy ny fianarana mafy, amim-pahazotoana sy mitaky ezaka, mba hahazoana

izany. Misy fahamarinana ao amin'ny Teny izay tahaka ny lalan-dra-bato misy harena sarobidy miafina ao ambanin'ny velarana. Amin'ny fitrandrahana azy, tahaka ny andavahan'ny olona ny volamena sy ny volafotsy, no ahitana ireo rakitra miafina. Aoka ho azo antoka fa ao amin'ny Soratra Masina mihitsy no misy ny porofon'ny fahamarinana. Ny andininy iray ao amin'ny Soratra Masina no fanalahidy hamohana andininy hafa. Ny heviny lalina sy miafina dia asehon'ny Fanahy Masin'Andriamanitra, ka ataony mazava amin'ny fahalalantsika ny Teny hoe: 'Ny fidiran'ny teninao no manome fahazavana; manome fahalalana ny tsotra izany.'” Fundamentals of Christian Education, 390.

Ampahafantarina antsika fa “manan-kery avokoa ny zava-misy rehetra” ao amin'ny Tenin'Andriamanitra, ary raha misafidy ny tsy hiraharaha ny zava-misy isika fa misy teny hebreo roa samy hafa nadika hoe “fahitana” ao amin'ny toko fahavalo, dia isika ihany no tompon'andraikitra amin'ny fampiharana fahajambana laodikeana amin'ny tenantsika. Hoy ny ohabolana fahiny: “tsy misy jamba tahaka izay tsy mety mahita.”

“Misy ao anatin'ny Baiboly ny foto-kevitra rehetra ilain'ny olona ho takatra mba hahatonga azy ho voaomana na ho amin'ity fiainana ity, na ho amin'ny fiainana ho avy. Ary azon'ny rehetra takarina ireo foto-kevitra ireo. Tsy misy olona manana toe-panahy mankasitraka ny fampianarany ka mamaky andalana iray monja ao amin'ny Baiboly nefa tsy hahazo avy aminy hevitra mahaso iray. Kanefa ny fampianarana sarobidy indrindra ao amin'ny Baiboly dia tsy azo amin'ny fianarana tsindraindray na mitsitokotoko. Ny rafitra lehibe misy ny fahamarinany dia tsy aseho amin'ny fomba hahafahan'ny mpamaky maika na tsy mitandrana mamantatra azy. Maro amin'ireo harenany no miorina lalina ambanin'ny ety ivelany, ary amin'ny fikarohana mazoto sy ezaka mitohy ihany no ahazoana azy. Ny fahamarinana izay mandrafitra izany fitambarana lehibe izany dia tsy maintsy karohina ka angonina, ‘etsy kely, ary eroa kely.’ Isaia 28:10.”

“Rehefa karohina toy izany ka atambatra, dia ho hita fa mifanaraka tanteraka izy rehetra. Ny Filazantsara tsirairay dia fanampin'ireo hafa, ny faminaniana rehetra dia fanazavana ny faminaniana hafa, ary ny fahamarinana rehetra dia fivelaran'ny fahamarinana hafa sasany. Ny tandindon'ny fitondrana jiosy dia hazavain'ny Filazantsara. Ny foto-kevitra rehetra ao amin'ny tenin'Andriamanitra dia samy manana ny toerany, ary ny zava-misy rehetra dia samy manana ny heviny sy ny anjara asany. Ary ny rafitra manontolo, amin'ny fikasana sy ny fanatanterahana azy, dia manambara ny Aminy. Rafitra toy izany dia tsy azon'ny saina hafa heverina na foronina afa-tsy ny an'ny Ilay Tsy Manam-petra.” Education, 123.

Ny teny hoe “fahitana” dia miseho impolo ao amin'ny Daniela toko faha-valo, nefa ireo fisehoana impolo ireo dia ahitana teny hebreo roa samy hafa, ary tsy mitovy ny hevitr'ireo teny ireo. Raha nitovy hevitra izy ireo, dia teny iray monja amin'ireo no ho nampiasain'i Daniela isaky ny fisehoana folo. Teny roa no nosoratan'i Daniela, satria samy manana ny heviny avy ireo teny roa ireo, ary ny iray dia manondro fahitana izay “hitan'i” Daniela, ary ny iray kosa fahitana izay “reny”. Ao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo, ny teny nadika hoe “fahitana” dia châtôn, ary midika hoe “zavatra hita”, na “fahitana”, “nofy” na “fanambarana”. Antsoiko hoe “fahitan'ny tantara ara-paminaniana” izany araka ny famaritana azy sy araka ny fomba ampiasan'i Daniela azy.

Ao amin'ny andininy voalohany amin'ny Daniela toko fahavalo, dia hoy Daniela: “niseho tamiko ny fahitana,” ary ao amin'ny andininy faharoa dia ambara indroa fa izy dia “nahita tamin'ny fahitana.” Ary ao amin'ny andininy fahatelo ambin'ny folo, dia atsangana ny fanontaniana hoe: “mandra-pahoviana no haharetan'ny fahitana?” Ireo fampiasana rehetra ireo dia avy amin'ny teny hebreo hoe “châzôn.” Ary ao amin'ny andininy fahadimy ambin'ny folo, dia tonga amin'ny fotoana angamba manan-danja indrindra nampiasan'ny Daniela io teny io ihany isika, satria hoy izy: “raha izaho”...“efa nahita ny fahitana ka nitady ny heviny.” Rehefa avy nahita ny fahitana châzôn i Daniela, dia naniry hahalala ny heviny. Ity dia zava-misy iray izay misy fiantraikany lehibe amin'ny fanakonana ireo “impito” ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo ao amin'ilay toko.

Ampiasainy koa ny teny hoe châzôn ao amin'ny andininy faha-fito ambin'ny folo sy faha-enina amby roapolo. Ny teny hoe “fahitana” dia miseho impolo ao amin'ny toko fahavalo ao amin'i Daniela, ary ny teny hoe châzôn no manondro fito amin'ireo fisehoany ireo. Ilay teny hebreo hafa izay adika hoe “fahitana” kosa dia ampiasain'ny Daniela inefatra. Io teny hebreo hafa io dia mar'eh, ary midika hoe “fisehoana”.

Ny teny hoe Châzôn dia hita impito ao amin'ny Daniela toko faha-valo, ary ny mar'eh kosa dia hita inefatra; ary miaraka izy ireo no maneho ireo folo isehoan'ny teny anglisy hoe “vision” ao amin'ny Daniela toko faha-valo. Ny fitambaran'ny fito sy ny efatra dia iraisa ambin'ny folo, satria tamin'ny iray amin'ireo fotoana nampiasan'ny Daniela ny teny mar'eh dia nadika araka izay famaritana azy marina izany; fa ao amin'ny andininy faha-dimy ambin'ny folo, raha Daniela “nitady ny heviny” ny fahitana châzôn momba ny tantara ara-paminaniana, dia “nisy nitsangana teo anoloany” “toy ny endrik'olona.” Ny teny hoe “endrika” dia mar'eh. Noho izany, mar'eh dia ampiasain'ny Daniela inefatra ao amin'ny Daniela toko faha-valo, ary indray mandeha izany no nadika mifanaraka amin'ny famaritana fototra azy hoe “endrika,” ary amin'ireo in-telo hafa dia nadika hoe “fahitana.”

Tsy manolotra tsikera akory aho ny amin'ireo lehilahy nandika ny Baiboly King James. Kanefa dia tokony ho marihina fa ao amin'ny andininy fahatelo ambin'ny folo no ahitana ilay teny tokana nampiana ao amin'ny Baiboly King James (sacrifice), izay ambaran'ny fanahy ara-paminaniana mazava tsara fa “tsy anisan'ny lahatsoratra.” Ambara koa fa io teny nampiana io dia “nampian'ny fahendren'olombelona.” Ao amin'io toko io ihany, teny hebreo roa samy hafa no samy nadika ho teny anglisy iray ihany. Ny antony maha-zava-dehibe indrindra ny fanekena ny fahasamihafan'ireo teny roa ireo dia lalina tokoa ny lanjany.

Ary rehefa izaho, dia izaho Daniela, nahita ilay fahitana ka nitady ny heviny, indro, nisy nitsangana teo anatrehako, tahaka ny endrik'olona. Ary nandre feon'olona teo anelanelan'ny moron'i Olay aho, izay niantso ka nanao hoe: Gabriela, ampahafantaro ity lehilahy ity ny hevitra ny fahitana. Daniela 8:15, 16.

Rehefa i Daniela “hitady ny heviny” tamin'ilay “fahitana châzôn” izay vao “hitany”, dia nampahafantarin'ny Kristy an'ny Gabriela mba “hampahatakatra” an'ny Daniela ilay “fahitana mar'eh” izay vao “reny”. Tian'ny Daniela ho azo ny hevitra ny fahitana momba ny tantara ara-paminaniana, kanefa Kristy, izay voatondro tao amin'ny andininy fahatelo ambin'ny folo ho Palmoni (ilay

olo-masina anankiray niteny), dia nanome toromarika an'i Gabriela mba hampahatakatra an'i Daniela ny “fahitana mar'eh”, fa tsy ny “fahitana châtôn”. Ao amin'ny andininy fahadimy ambin'ny folo sy fahenina ambin'ny folo, ny tanjona voalaza momba an'i Gabriela dia ny hampahatakatra an'i Daniela ny “fahitana mar'eh”, dia ilay teny adika hoe “fahitana” izay midika hoe “fisehoana”, fa tsy ilay fahitana momba ny tantara ara-paminaniana izay tian'i Daniela ho azo. Raha tsy ekena sy fantarina ny andraikitra nankinina tamin'i Gabriela, dia miafina eo imason'ny rehetra ny “impito heny” ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo.

Ao amin'ny andininy fahenina amby roapolo, ireo teny hebreo roa izay nadika hoe “fahitana” dia samy hita ao amin'io andininy io ihany, ary io andininy io dia tonga iray amin'ireo fanalahidy lehibe indrindra hanokafana ny fahamarinan'ny fijoroana vavolombelon'i Daniela momba ny “fotoana fito.”

Ary ny fahitana ny amin'ny hariva sy ny maraina izay nolazaina dia marina; koa asio tombo-kase ny fahitana; fa ho amin'ny andro maro izany. Daniela 8:26.

Ao amin'ny andininy faha-enina amby roapolo, ny “fahitana ny hariva sy ny maraina” dia ny fahitana mar'eh, izay midika hoe “endrika” na “fisehoana”; fa ny fahitana izay tokony “hakatona” kosa dia ny fahitana châtôn momba ny tantara ara-paminaniana. Ny fiteny hoe “hariva sy maraina” no manasaraka sy mamaritra ny maha-samy hafa ireo fahitana roa ireo. Izany dia ataony amin'ny alalan'ny fanoharana hafa iray momba ny anton-javatra maha-olona eo amin'ny famokarana ny Baiboly. Io anton-javatra maha-olona io dia nahitana ny mpaminany izay nanoratra ny tenin'ny Baiboly, nefa koa ireo izay nandika ny Baiboly. Ny Baiboly, tahaka an'i Kristy, dia maneho fitambaran'ny maha-Andriamanitra sy ny maha-olona. Izany maha-olona izany dia nidina namakivaky ny tantara, nanomboka tamin'i Adama taorian'ny nanotany ka hatramin'ireo izay nanoratra sy nandika ny Baiboly. Samy Tenin'Andriamanitra i Kristy sy ny Baiboly, ary madio ny Tenin'Andriamanitra, fa ny maha-Andriamanitra ao amin'ilay fitambarana dia nandresy mandrakariva ny fetran-javatra rehetra izay nisy tao amin'ny nofo.

Paoly, mpanompon'i Jesosy Kristy, voantso ho apostoly, voatokana ho amin'ny filazantsaran'Andriamanitra, (izay nampilazainy rahateo tamin'ny alalan'ny mpaminaniny ao amin'ny Soratra Masina), momba ny Zanany, dia Jesosy Kristy Tompontosika, Izay nateraky ny taranak'i Davida araka ny nofo. Romana 1:1–3.

Ny teny hoe “hariva sy maraina” dia hita imbetsaka ao amin'ny Tenin'Andriamanitra, ary adika mandrakariva hoe “hariva sy maraina” izy, tahaka ny ao amin'ny andininy faha-enina amby roa-polo, ary tahaka ny nandikana azy matetika ao amin'ny tantaran'ny famoronana ao amin'ny Genesisy, izay milaza miverimberina hoe: “ary ny hariva sy ny maraina no....” Raha ny marina, ary ny zava-misy rehetra dia samy manana ny lanjany avy (ary zava-dehibe ity zava-misy ity mba ho takarina), ny hany toerana ao amin'ny Baiboly izay tsy andikana ny teny hoe “hariva sy maraina” ho “hariva sy maraina” (tahaka ny ao amin'ny andininy faha-enina amby roa-polo), dia ao amin'ny andininy faha-efatra ambin'ny folo ao amin'ny Daniela toko faha-valo. Ao, ary ao irery ihany ao amin'ny Tenin'Andriamanitra, no andikana ny fiteny hoe “hariva sy maraina” ho “andro” fotsiny.

Ary hoy izy tamiko hoe: Hatramin'ny roa arivo sy telon-jato andro; dia hodiovana ny fitoerana masina. Daniela 8:14.

Versety roa ambin'ny folo tatỳ aoriana, ao amin'io toko ao amin'ny Daniela io ihany, ny andian-teny hebreo hoe “hariva sy maraina” dia nadika araka ny fanaovana azy mandrakariva; nefa ao amin'ily andininy izay andry afovoany sy fototry ny Advantisma, dia nadika fotsiny hoe “andro” ilay andian-teny. Inona no hery miasa mangina nitarika ny mpandika ny Baiboly King James hanao fifanoherana miharihary toy izany? Efa nadikany tao amin'ny andininy faha-enina amby roapolo ilay andian-teny, mifanaraka amin'ny fisehoany rehetra hafa manerana ny sisa amin'ny Baiboly. Fa andininy roa ambin'ny folo talohan'ny andininy faha-enina amby roapolo, dia tao amin'ny andininy faha-efatra ambin'ny folo, ny maha-olona azy ireo no nametraka fanavahana manokana teo amin'ny valin'ily fanontaniana ao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo. Ary ny fanontaniana ao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo dia nahitana ilay teny tokana hoe (sorona), izay tsy tokony nampiana tao amin'ny Baiboly. Tian'Andriamanitra ny hahatonga ny andininy faha-efatra ambin'ny folo hiseho amin'ny fomba lalina sy miavaka tokoa. Tamin'ny fanaovana izany dia nofaritany koa izay nasain'i Gabriela nampahafantarina an'i Daniela.

Ao amin'ny andininy faha-enina ambin'ny folo, Jesosy dia nandidy an'i Gabriela hampahafantatra an'i Daniela ny amin'ny fahitana mar'eh, na dia teo aza ny zava-misy fa Daniela dia nitady hahatakatra ny fahitana châtôn momba ny tantara ara-paminaniana. Ny andininy faha-enina amby roa-polo dia milaza fa ny “fahitana ny hariva sy ny maraina izay nambara” dia “marina.” Ny fahitana châtôn dia fahitana ara-paminaniana izay “hita”, fa ny fahitana mar'eh kosa dia “nambara”, satria izy dia voateny. Efa voateny izany tao amin'ny andininy faha-efatra ambin'ny folo, rehefa hoy i Palmoni: “hatramin'ny hariva sy maraina roa arivo sy telon-jato; dia hodiovana ny fitoerana masina.” Ny andininy faha-enina amby roa-polo dia mampiasa ny fiteny hoe “hariva sy maraina”, sady manondro izany ho ilay fahitana izay “nambara”, mba hampisehoana ny fanavahana misy eo amin'ireo fahitana roa ao amin'ny Daniela toko faha-valo. Ny fahitana momba ny tantara ara-paminaniana izay “hitan'i” Daniela, ary izay tian'i Daniela ho azo, dia hafa noho ilay fahitana izay “nambara”, izay “ren'i” Daniela. Ary ny tena zava-dehibe kokoa, ilay fahitana izay “ren'i” Daniela no fahitana izay tokony hampahafantarin'i Gabriela an'i Daniela.

Ny maha-olombelona izay nandray anjara tamin'ny famoronana ny Baiboly Masina dia nandrakitra ny teny hoe “fahitana” impolo ao amin'ny Daniela toko fahavalo, ary tamin'ny fanaovana izany dia nafeniny ny fanavahana eo amin'ny fahitana iray izay “hita” sy fahitana iray hafa izay “re”. Tamin'ny fanaovana izany dia nosaronany ny fanamafisana izay nampahafantatra fa ny fikasan'i Kristy dia ny hahatakarany i Daniela ny fahitana izay “re”-ny, mihoatra noho ny fahatakarany ny fahitana izay “hita”-ny. Azontsika heverina izao izay ataon'i Gabriela mba hanatanterahany ny iraka nampanaovina azy.

Dia nanatona teo amin'izay nijoroako; ary raha vao tonga izy, dia raiki-tahotra aho ka niankohoka tamin'ny tavako; fa hoy izy tamiko: Fantaro, ry zanak'olona, fa amin'ny fotoanan'ny farany no hahatanterahan'ny fahitana. Ary raha mbola niteny tamiko izy, dia azon-tory lalina aho ka niankohoka tamin'ny tavako tamin'ny tany; fa nokasihiny aho ka natsangany hitsangana tsara. Dia hoy izy: Indro, hampahafantariko anao izay ho avy amin'ny

faran'ny fahatezerana; fa amin'ny fotoana voatendry no hisian'ny farany. Daniela 8:17–19.

Manomboka izao i Gabriela ny asany amin'ny fampahafantarana an'i Daniela ny hevitra ny fahitana momba ny roa arivo sy telonjato hariva sy maraina, izay maraina. Voalohany dia ampahafantariny azy fa ny fahitana ny tantara ara-paminaniana, dia ny fahitana châtôn, dia ho amin'ny “fotoan'ny farany.” Ary avy eo, raha mbola tao anatin'ny torimasoa ara-paminaniana i Daniela, dia nikasika azy i Gabriela ka nampitsangana azy hitsangana mahitsy. Ampahafantariny azy hoe: “Hampahalalako anao.”

Izany no nandidian'i Palmoni (Kristy) an'i Gabriela hataony, raha nilaza Izy hoe: “Ry Gabriela, ampahafantaro ity lehilahy ity ny fahitana mar'eh” momba ny hariva sy ny maraina. Hoy Gabriela fa hampahalalainy an'i Daniela “izay hitranga amin'ny faran'ny fahatezerana.” Indro izany! Ao no misy ilay “impito” ao amin'ny Levitikosy enina amby roa-polo! Voasaron'ilay teknika faminaniana mihitsy izy, dia ilay teknika izay efa nentin'i Gabriela nitaona ny mpaminany imbetsaka mba hijoro ho vavolombelona momba azy sy hampiasa azy ao amin'ny asa sorany! Izany teknika izany dia ny hoe: “didy mifanindry amin'ny didy, eto kely ary eroa kely”.

Ao amin'ilay boky hoe “Thoughts on Daniel and the Revelation”, nosoratan'i Uriah Smith (izay tokony ho fantatry ny Advantista rehetra, ary na dia ny mpiara-monina aminy aza), dia manazava momba ny andininy fahafito ambin'ny folo ka hatramin'ny fahasivy ambin'ny folo ao amin'ny toko fahavalo ao amin'ny bokin'i Daniela i Smith:

“Amin'ny fanambarana ankapobeny fa amin'ny fotoana voatendry no hisian'ny farany, ary fa hampahafantariny azy izay ho amin'ny faran'ny fahatezerana, dia miroso amin'ny fanazavana ny fahitana izy. Ny fahatezerana dia tsy maintsy takarina ho mandrakotra vanim-potoana iray. Fotoana inona? Nolazain'Andriamanitra tamin'ny olony, dia Isiraely, fa haidiny aminy ny fahatezerany noho ny faharatsiany; ary toy izany no nanomezany toromarika momba ilay ‘andriana ratsy fanahy sy tsy masina ao amin'ny Isiraely:’ ‘Esory ny satro-boninahitra amin'ny loha, ary alao ny satroboninahitra.... Horavako, horavako, horavako izany: ary tsy hisy intsony izany, mandra-pihavin'izay tompony ara-drariny; ary homeko azy izany.’ Ezekiela 21:25–27, 31.

“Ity no vanim-potoanan'ny fahatezeran'Andriamanitra amin'ny vahoakany fanekena; ny vanim-potoana izay hanitsahana ny fitoerana masina sy ny tafika eo ambanin'ny tongotra. Nesorina ny satro-boninahitra ny mpisoronabe, ary nesorina ny satroboninahitra, fony Isiraely nampaneken'ny fanjakan'i Babylona. Nohongotana indray izany tamin'ny Medianina sy ny Persiana, indray tamin'ny Grika, indray tamin'ny Romanina, mifanaraka amin'ireo teny in-telo averin'ny mpaminany. Ary ny Jiosy, rehefa nandà an'i Kristy, dia vetivety dia naely patrana eran'ny tany rehetra; ary Isiraely ara-panahy no nandray ny toeran'ny taranaka ara-bakiteny; nefa eo ambanin'ny fahefan'ny tany izy ireo, ary mbola ho eo ihany mandra-pananganana indray ny seza fiandrianan'i Davida,—mandra-pahatongan'Ilay tompony ara-drariny, dia ny Mesia, Ilay Andrian'ny fiadanana, ary amin'izany dia homena Azy izany. Amin'izay dia hitsahatra ny fahatezerana. Izay hitranga amin'ny faran'ity vanim-potoana ity indrindra no hampahafantarin'ilay anjely an'i Daniela ankehitriny.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 201, 202.

Ny “fahatezerana” izay tondroin’i Smith dia nanomboka rehefa nentin’ny Asiriana ho babo tany Babylona i Manase tamin’ny 677 tal. J.K. Indrisy anefa fa raisin’i Smith ny fanonganana an’i Zedekia tamin’ny 586 tal. J.K. ka ataony ho fiandohan’ny vanim-potoanan’ny “fahatezerana” ao amin’ny andininy faha-sivy ambin’ny folo. Tsy resahin’i Smith mihitsy ny dikan’izay ambaran’ily andininy hoe “ny faran’ny fahatezerana.” Ataony ho “fahatezerana” tsotra izao izany, nefa raha misy “faran’ny” fahatezerana, dia takin’ny fitsipi-pitenenana sy ny lojika koa, farafahakeliny, ny fisian’ny “fiandohan’ny” fahatezerana. Fantatr’i Smith fa nanomboka tamin’ny fanafihana voalohan’i Nebokadnezara an’i Joiakima tamin’ny 606 tal. J.K. ny fitopolo taona nahababoana, kanefa nofaritany ho ny fanafihana fahatelon’i Nebokadnezara, izay natao tamin’i Zedekia, mpanjaka jodianina farany, no fiandohan’ny vanim-potoanan’ny fahatezerana.

“Na dia manana fitantarana amin’ny antsipiriany kokoa momba ny fiandohan’ny fiainany [an’i Daniela] noho izay voarakitra momba ny an’ny mpaminany hafa rehetra aza isika, dia navela ho ao anatin’ny haizina tanteraka ny amin’ny nahaterahany sy ny firazanany, afa-tsy izao ihany: fa avy tamin’ny tarana-mpanjaka izy, angamba tamin’ny ankohonan’i Davida, izay efa tonga maro dia maro tamin’izany andro izany. Miseho voalohany izy ho iray tamin’ireo babo andriana avy amin’ny Joda, tamin’ny taona voalohan’i Nebokadnezara, mpanjakan’i Babylona, teo am-piandohan’ny fahababoana fitopolo taona, T.K. 606. Mbola nilaza ny faminany i Jeremia sy Habakoka tamin’izany. Nanomboka tsy ela taorian’izany i Ezekiela, ary tatỳ aoriana kelikely, i Obadia; nefa izy roa ireo dia samy nahavita ny asany taona maro talohan’ny nifaranan’ny dian’asa lava sy namirapiratr’i Daniela. Mpaminany telo monja no nandimby azy, dia i Hagay sy Zakaria, izay samy nanao ny asa faminany vetivety sady niara-belona tamin’izany fotoana izany, T.K. 520–518, ary i Malakia, mpaminany farany amin’ny Testamenta Taloha, izay namirapiratra nandritra ny fotoana fohy manodidina ny T.K. 397.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 19.

Nohamarinin’i Smith araka ny tokony ho izy fa ny “fahatezerana” ao amin’ny andininy fahasivy ambin’ny folo dia fe-potoana iray. Nohamarininy araka ny tokony ho izy fa io fe-potoana io dia ny fanitsakitsahana ny fitoerana masina sy ny tafika, mifanaraka amin’i Daniela toko faha-valo andininy faha-telo ambin’ny folo, ary nohafarany araka ny tokony ho izy fa ny fiasarany dia tamin’ny 22 Oktobra 1844.

Tsy diso tanteraka i Smith, saingy tsy nahatratra ny fahamarinana izy noho ny nanaovany izay toetra mampiavaka ny fampiharany ara-paminaniana. Navelany hitari-dalana ny fandikany ny tenin’ny faminany ny tantara, fa tsy navelany hitari-dalana ny fahatakarany izy ny tantara ny tenin’ny faminany. Raha avelantsika hamaritra ny tantara ara-paminaniana ny Baiboly, dia hanana ny fanazavana marina isika hanatonana ny tantara.

Ny Baiboly dia mampianatra fa izay maharesy ny olona no maha-mpanompony azy.

Raha mampanantena fahafahana ho azy ireo izy, dia izy tenany kosa no mpanompon’ny fahalovana; fa izay zavatra maharesy ny olona no mahatonga azy ho andevony. 2 Petera 2:19.

I Manase dia nentina ho babo tany Babylona tamin’ny 677 tal. J.K. Tany no maharesy an’i Joda sy nampidirana azy ho amin’ny fanandevozana. Io no teboka fanombohana aseho eo amin’ny tabilao

1843 sy 1850, izay eken'i Rahavavy White ho marina. Smith dia manomboka ny fanitsakitsahana ao amin'ny Daniela toko faha-valo, andininy faha-telo ambin'ny folo, amin'i Zedekia, mpanjaka farany tamin'i Joda. Zedekia no fiafaran'ny fitsarana nifanesy tsikelikely, fa tsy ny fiandohany. Rahavavy White dia milaza fa ny fahababoan'i Manase tany Babylona dia “antoka” ny amin'izay ho avy. Ny “antoka” dia vola aloha, ary manamarika ny fiandohan'ny fividianana iray izay mbola hisy fandoavam-bola hafa hanaraka azy.

Tamim-pahatokiana no nanohizan'ny mpaminany ny fampitandremany sy ny fananarany; tsy natahotra izy niteny tamin'i Manase sy tamin'ny vahoakany; nefa nohamavoina ny hafatra; Joda mpihemotra tsy nety nihaino. Ho famantarana mialoha ny amin'izay hanjo ny vahoaka raha mbola manohy tsy mibebaka izy, dia navelan'i Jehovah ho azon'ny andian-tafika Asyrianina ny mpanjakany, izay “namatotra azy tamin'ny rojo vy, ka nitondra azy ho any Babylona,” renivohiny vonjimaika. Izany fahoriana izany no nampody saina ny mpanjaka; “dia nifona tamin'i Jehovah Andriamaniny izy ka nanetry tena indrindra teo anatrehan'Andriamanitry ny razany, ary nivavaka Taminy; ka nihaino azy Izy, ary nihaino ny fivavahany, ka nampodiny indray ho any Jerosalema ho amin'ny fanjakany izy. Dia fantatr'i Manase fa Jehovah no Andriamanitra.” 2 Tantara 33:11–13. Nefa izany fibebahana izany, na dia mahatalanjona aza, dia tonga tara loatra ka tsy nahavonjy ny fanjakana tamin'ny hery manimba nateraky ny taona maro nanaovana fomban-tsampy. Maro no tafintohina ka lavo, ary tsy nitsangana intsony mandrakizay. Mpaminany sy Mpanjaka, 382.

Manase no nanamarika ny “petra-bola” izay nanomboka ny “ozona” amin'ilay “impito”, dia ilay “fahatezerana” farany; fa ny “fahatezerana” voalohany dia efa nanomboka sahady, fony nalaina ho amin'ny fahababoana ny fanjakana avaratra tamin'ny 723 tal. J.K. Avy eo, tamin'ny nanonganana an'i Joiakima, raha nentina ho amin'ny fahababoana i Daniela, dia nanomboka tamin'ny 606 tal. J.K. ny fitopolo taona nahababoana izay nofaritan'i Jeremia. Ary rehefa afaka mpanjaka roa taorian'i Joiakima, dia rava i Jerosalema, ary Zedekia, ilay mpanjaka jodeana farany, dia nijery ny namonoana ny zanany lahy teo imasony; avy eo dia nopotsirina ny masony ka nentina ho babo tany Babylona izy.

Natokana tamin'i Smith tamin'i Zedekia ny fitsarana miandalana manontolo, ary ny fitsarana an'i Zedekia no nampiasainy ho andinin-teny porofo hanohanana ny fiheverany. Ny fitsarana an'i Zedekia, izay ilay “mpanapaka ratsy fanahy sy tsy masina,” dia nanambara tokoa fa hesorina ny satroboninahitry ny Joda mandra-pahatongan'i Kristy hanorina fanjakana. Hoy i Smith: “izy ireo dia eo ambanin'ny fahefan'ny tany, ary ho eo ambaniny mandra-panorina indray ny seza fiandrianan'i Davida,—mandra-pahatongan'ilay tompony ara-drariny, dia ny Mesia, Andrian'ny fiadanana, ary amin'izany dia homena Azy izany.” Tamin'ny 22 Oktobra 1844, tamin'ny fahatanterahan'ny Daniela toko faha-fito, andininy faha-telo ambin'ny folo sy faha-efatra ambin'ny folo, Kristy, izay aseho ho Zanak'olona, dia tonga teo anatrehan'ny Ray mba handray fanjakana.

Hitako tamin'ny fahitana tamin'ny alina, ary, indro, nisy anankiray tahaka ny Zanak'olona tonga niaraka tamin'ny rahon'ny lanitra ka nanatona ny Fahagola indrindra; ary dia nentina teo anatrehany Izy. Ary nomena Azy ny fanapahana sy ny voninahitra ary ny fanjakana, mba

hanompoan'ny firenena rehetra sy ny samy hafa foko ary ny samy hafa fiteny Azy; ny fanapahany dia fanapahana mandrakizay izay tsy ho levona, ary ny fanjakany dia izay tsy ho rava. Daniela 7:13, 14.

Manamafy i Sister White fa tanteraka tamin'ny 22 Oktobra 1844 ny Daniela toko fahafito, andininy faha-telo ambin'ny folo sy faha-efatra ambin'ny folo.

“Ny fihavian'i Kristy amin'ny maha-Mpisoronabe antsika Azy ho ao amin'ny fitoerana masina indrindra, ho fanadiovana ny fitoerana masina, izay aseho ao amin'ny Daniela 8:14; ny fihavian'ny Zanak'olona ho eo amin'ny Fahagolan'Andro, araka izay aseho ao amin'ny Daniela 7:13; ary ny fihavian'ny Tompo ho ao amin'ny tempoliny, izay nambaran'i Malakia mialoha, dia filazalazana momba ny tranga iray ihany; ary izany koa dia asehon'ny fihavian'ny mpampakatra ho amin'ny fampakaram-bady, izay nofaritan'i Kristy tao amin'ny fanoharana ny amin'ny virijina folo, ao amin'ny Matio 25.” The Great Controversy, 426.

Tsy noresahin'i Smith ny singa fototra amin'ilay hoe “faran'ny fahatezerana.” Nialany ny foto-kevitra ara-Baiboly izay nanondro fa resy i Joda tamin'ny andron'i Manase, ary ny fahababoana izay nanomboka roa mpanjaka talohan'i Zedekia dia naneho koa fa efa teo ambanin'ny fanapahan'i Babylona i Joda, talohan'ny niatrehana'i Zedekia ny anjarany. Na dia teo aza ireo fanilohana miharihary ireo, dia mbola nilaza izy hoe: “eto ny vanim-potoanan'ny fahatezeran'Andriamanitra amin'ny vahoakany fanekena; ilay vanim-potoana izay hanitsakitsahana ny fitoerana masina sy ny maro.” Noho izany, ampifandraisiny mivantana amin'ny Daniela toko faha-valo sy ny fanontanian'ny andininy faha-telo ambin'ny folo hoe “mandra-pahoviana” ny “vanim-potoanan'ny fahatezeran'Andriamanitra.” Ny valiny ao amin'ny andininy faha-efatra ambin'ny folo dia hatramin'ny 22 Oktobra 1844.

Ny fanaparitahana ho amin'ny fanandevozana babiloniana dia tantara nandroso tsikelikely, nanomboka tamin'ny 677 tal. J.K., ary nitohy hatramin'ny 1844. Io fe-potoana io dia mitovy amin'ny roa arivo dimy amby dimampolo amby roapolo taona, izay mazava ho azy fa ilay “impito” ao amin'ny Levitikosy faha-enina amby roapolo. Ny fiasaran'izany fe-potoana izany tamin'ny 22 Oktobra 1844 dia nanome an'i Daniela vavolombelona faharoa momba ny “mar'eh vision” an'ireo roa arivo sy telon-jato hariva sy maraina.

Nolazaina i Gabriela mba hampahafantatra an'i Daniela ny hevitra ny fahitana, ary ny nataon'i Gabriela dia ny nanome fijoroana faharoa momba ny daty famaranana, dia ny 22 Oktobra 1844. Tsy vitan'ny hoe nanome fijoroana faharoa izy mba hampiorina ny datin'ny fahatanterahan'ireo faminiana roa momba ny fotoana, fa araka ny nasehon'i Smith tamim-pahamarinana, ny fe-potoana mifandray amin'ilay fijoroana faharoa momba ny 1844 dia efa voafaritry tao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo ho toy ny fe-potoana izay hanitsakitsahana ny fitoerana masina sy ny tafika. Ny fanontaniana ao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo dia hoe: “Mandra-pahoviana no haharetan'ny fahitana ny amin'ny fanatitra isan'andro sy ny fahadisoana mahatsiravina, izay manolotra ny fitoerana masina sy ny tafika mba ho voahitsakitsaka?” Izany fe-potoana izany no “impito” ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo.

Ny tsy hitan'i Smith, na nosakanany tsy ho fantatra, dia izao: ny "fahatezerana" ao amin'ny andininy fahasivy ambin'ny folo dia ilay "faran'izay" amin'izany fahatezerana izany. Raha misy ny "farany", dia misy koa ny "voalohany"; ary Daniela dia manondro ny fotoana nifaranan'ilay "fahatezerana voalohany", ao amin'ny toko fahiraika ambin'ny folo. Ny fahefana maha-papa izay nanjaka nandritra ny Andro Maizina no tondroiny, ary ambarany fa hambinina izany fahefana maha-papa izany mandra-pahatanteraka, na hifaranan, ilay fahatezerana.

Ary ny mpanjaka dia hanao araka izay sitrapony; ary hanandratra ny tenany izy ka hampihoatra ny tenany ambonin'ny andriamanitra rehetra, ary hiteny zava-mahagaga manohitra ny Andriamanitra ny andriamanitra; ary hambinina izy mandra-pahatanteraky ny fahatezerana; fa izay efa voatendry dia ho tanteraka. Daniela 11:36.

Andininy faha-enina amby telopolo dia eken'ny maro ho ilay andininy naverin'ny apostoly Paoly tamin'ny fomba ankolaka ao amin'ny taratasiny faharoa ho an'ny Tesaloniana.

Aoka tsy hisy olona hamitaka anareo na amin'inona na amin'inona; fa izany andro izany tsy ho avy, raha tsy efa tonga aloha ny fihemorana, ary aseho ilay lehilahin'ny ota, zanaky ny fahaverezana; ilay manohitra sy manandratra ny tenany ambonin'izay rehetra atao hoe Andriamanitra, na izay ivavahana; ka dia mipetraka ao amin'ny tempolin'Andriamanitra izy tahaka ny Andriamanitra, ka maneho ny tenany ho Andriamanitra. 2 Tesaloniana 2:3, 4.

Ny "lehilahin'ny ota" nolazain'i Paoly, izay koa "zanaky ny fahaverezana", izay "manohitra sy manandra-tena ambonin'izay rehetra atao hoe Andriamanitra, na izay ivavahana", dia ilay "mpanjaka" koa izay "hanao araka izay sitrapony; ary hanandra-tena izy ka hanandratra ny tenany ambonin'ny andriamanitra rehetra." Ireo andalan-teny roa ireo dia samy manondro ny papa ao Roma. Soratan'i Daniela fa ny papa dia hambinina, izany hoe handroso hatrany, mandra-pahatanteraky ny "fahavinirana". Ny fahavinirana ao amin'ny andininy faha-enina amby telo-polo dia efa "voatendry". Ny teny hoe "voatendry" dia midika hoe "mandratra".

Ny fahefan'ny papa dia nandray ny "ratra mahafaty" tamin'ny taona 1798, ary tamin'izay fotoana izay no nahatanteraka na nifaranan'ny "fahatezerana voalohany." Ny teny hoe "mahatanteraka" dia midika hoe mamarana na mampitsahatra. Ny fiafaran'"ilay fahatezerana" ao amin'ny toko fahavalo, andininy fahasivy ambin'ny folo, dia manondro ny fiafaran'ny vanim-potoana izay nanitsakitsahana ny fitoerana masina sy ny tafika. Nifarana tamin'ny 1844 izany, kanefa ny "fahatezerana voalohany" kosa dia nifarana tamin'ny 1798.

Ny "fahatezerana farany" dia nifarana tamin'ny taona 1844, dimy arivo sy roanjato amby roapolo taona taorian'ny nitondran'ny Asiriana an'i Manase mpanjaka ho any Babylona tamin'ny 677 tal. J.K. Ny "voalohany" fahatezerana dia nifarana tamin'ny taona 1798, dimy arivo sy roanjato amby roapolo taona taorian'ny nitondran'ny Asiriana ny fanjakana avaratr'i Isiraely ho amin'ny fanandevozana tamin'ny 723 tal. J.K.

Mbola misy zavatra maro kokoa holazaina momba ilay "impito" miafina ao amin'ny bokin'i Daniela, ary hodinihintsika ao amin'ny lahatsoratra manaraka izany.

“Ary soraty ho amin’ny anjelin’ny fiangonan’ny Laodikeana hoe: Izao no lazain’ny Amena, ilay Vavolombelona mahatoky sy marina, fiandohan’ny zavaboarin’Andriamanitra: Fantatro ny asanao, fa tsy mangatsiaka ianao, ary tsy mafana: aleoko mba ho mangatsiaka ianao na ho mafana. Koa satria matimaty ianao, ka tsy mangatsiaka ary tsy mafana, dia haloako hiala amin’ny vavako ianao. Satria hoy ianao: Manan-karena aho, sady nanan-karena bebe kokoa tamin’ny fananana, ka tsy manan-java-mahory na inona na inona; nefa tsy fantatrao fa ianao no fadiranovana sy mahantra, ary jamba sy mitanjaka.”

“Asehony antsika eto ny Tompo fa ny hafatra tokony ho entin’ireo mpanompo izay nantsoiny hampitandrina ny vahoaka dia tsy hafatry ny fiadanana sy ny fiarovana. Tsy hafatra ara-kevitra fotsiny izany, fa azo ampiharina amin’ny lafiny rehetra. Ny vahoakan’Andriamanitra dia aseho ao amin’ny hafatra ho an’ny Laodiseana ho eo amin’ny toerana iray ahitana fiarovana araka ny nofo. Mitoetra am-pilaminana izy, satria mihevitra ny tenany ho ao amin’ny toe-panahy ambony eo amin’ny zava-bitam-panahy. ‘Satria hoy ianao: Manan-karena aho, sady efa nihamaro fananana, ka tsy manan-java-mahory; nefa tsy fantatrao fa ianao no ory sy mahonena sy mahantra sy jamba ary mitanjaka.”

“Inona no fitaka lehibe kokoa mety hanjo ny sain’ny olombelona noho ny fahatokiana fa marina izy ireo nefa diso tanteraka! Ny hafatry ny Vavolombelona Marina dia mahita ny vahoakan’Andriamanitra ao anatin’ny fitaka mampalahelo, kanefa marina fo ao anatin’izany fitaka izany. Tsy fantany fa mampahonena ny toe-pahasalamany eo imason’Andriamanitra. Raha ireo antsoina no mibaby tena amin’ny fiheverana fa ao anatin’ny toe-panahy ambony ara-panahy izy, ny hafatry ny Vavolombelona Marina kosa mandrava ny fitokian-tenany amin’ny fanambaràna mahataitra ny tena toetrany, dia ny fahajambana ara-panahy sy ny fahantrana ary ny fahoriana. Ny fanambarana, izay mandratra sy mafy toy izany, dia tsy mety ho fahadisoana, satria ny Vavolombelona Marina no miteny, ary tsy maintsy marina ny fanambarany.” Testimonies, volume 3, 252.